

MODERN SVENSKA

LEP 27/8 73
Funderar ni på språkriktighetsproblem? Vår spalt Modern svenska be-

handlar språkfrågor av allmänt intresse, som besvaras av professor Carl-Eric Thors. Sänd in frågor till Dagboken som vidarebefordrar dem till språkvetaren.

1. "Man kan kanske anta att ordet **för** (i betydelsen **ty**) numera är tillåtet i vanligt skriftspråk också. Är det i vanligt skriftspråk bättre än **för att**?" — **För** motsvarar **ty**: Han reste inte, för han hade inte tid. **För** är numera helt godtaget i vanligt skriftspråk, men har inte undanträngt **ty**. Mot **för att** svarar **därför att** och **emedan**: Han visste det inte, för att (därför att) han inte hade läst om det. **För att** i denna användning förekommer nog i skriftspråk numera, men i mer vårdad stil används **därför att** och **emedan**. **För att** och **för** motsvarar inte helt varandra (lägg märke till placeringen av **inte** i de citerade satserna: **för** och **ty** inleder huvudsatser, **för att**, **därför att**, **emedan** bisatser). **För** är något mer vårdat än **för att**.

2. En annan frågeställare behandlar orden **handlag** och **handslöjd**: han påpekar att dessa ordformer upptas i Akademiens ordlista, medan vi i Finland har **handalag** och **handslöjd**. — Växlingen mellan **handa-** och **hand-** beror ytterst på att slut- **a** i **handa-** är en gammal genitivändelse. I nutida språk är **handslöjd** och **handlag** praktiskt taget enarådande i Sverige. Hos oss växlar **handa-** och **handlag**, liksom formerna gjorde det i Sverige ännu under förra seklet; **handslöjd** är nog den enda formen hos oss och förekom i Sverige ännu på 1800-talet. Jag tycker liksom insändaren att **handslöjd** är tungt och menar att vi kan hålla på formen **handslöjd** medan **handlag** är att rekommendera som lämpligare än **handalag**.

3. "Är det riktigare att använda bestämd form av ordet **gränd** i adresser? T.ex. Krukmakargränd 5 i st. f. "Krukmakargränden 5". — Jag tycker absolut att formen **-gränd** (den obestämda formen) är lika riktig som **-gränden**. Jag erinrar mig tre gamla gatunamn från Uppsala: Bredgränd, Vretgränd och Åsgränd. I själva verket är **-gränd** i sådana namn nog att fatta som en talspråklig bestämd form (jmför t.ex. uttrycket **hunn'** i **brunn'** med **locke'** på, där vanligt skriftspråk skulle ha **hunden** och **brunnen**). Formen **-gränd** i namn är således riktig och bör användas i de fall där den är officiellt fastställd.